

Spektrummarknadsavdelningen
Elsy Arwidson

Telenor Sverige AB, 556421-0309
371 80 Karlskrona

Saken

Tillstånd att använda radiosändare enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation; fråga om förnyat tillstånd i 1800 MHz-bandet och fastställande av tillståndsvillkor

Post- och telestyrelsens avgörande

Post- och telestyrelsen beviljar Telenor Sverige AB tillstånd att använda radiosändare i 1800 MHz-bandet från och med den 1 januari 2013 till och med den 31 december 2027 och fastställer tillståndsvillkoren på sätt framgår av [bilaga 1](#).

Giltighetstiden för tillstånd att använda radiosändare för 1800 GSM-verksamhet och övriga tillståndsvillkor enligt Post- och telestyrelsens beslut den 31 mars 2004 (dnr 04-5328/10) förlängs till och med den 31 december 2012.

- kravet på begränsning till verksamhet inom byggnader, under jord, i tunnlar eller motsvarande med krav på antennhöjd och signalnivå utanför ytterväggar i viss del av frekvensutrymmet, vilket krav därmed upphör att gälla och
- kravet på nationell tillgänglighet inom två år av en allmänt tillgänglig mobil elektronisk kommunikationstjänst som introduceras av tillståndshavaren,

vilka krav därmed upphör att gälla.

Mobil radiokommunikation för GSM på fartyg som bedrivs på *non-interference-basis* på svenskt territorialhav kan förekomma.

Tillstånd nr 515269 att använda enskilda radiosändare för GSM-1800-verksamhet tillstånd förlängs till och med den 31 december 2012 och förenas med krav på att koordinera med och inhämta samtycke från Försvarets radioanstalt, vid ändringar i befintlig basstationsutrustning och nya inplaceringar av sådan utrustning i närheten av Försvarets radioanstalts anläggningar inom Ekerö, Gotlands, Karlskrona, Kungsbacka, Simrishamn, Vellinge och Ystads kommuner.

Bakgrund

Frekvensbanden 900 MHz och 1800 MHz används sedan lång tid för GSM-verksamhet. Verksamheten påbörjades i 900 MHz-bandet år 1992. Några år senare, år 1996, delades även 1800 MHz-spektrum ut. Ytterligare frekvens-tilldelningar i bandet har ägt rum, senast år 2003.

Frekvensbanden 900/1800 MHz är sedan den 1 december 2006 utpekade även för terrester IMT-2000/UMTS genom beslut inom Conférence Européenne des Administrations des Poste et des Télécommunications (CEPT)¹, men används fortfarande enbart för GSM. EU-kommissionen har nyligen antagit ett beslut (2009/766/EG)² som gör det möjligt att använda banden för såväl GSM som UMTS samt andra landbaserade system som kan samexistera med GSM och UMTS.

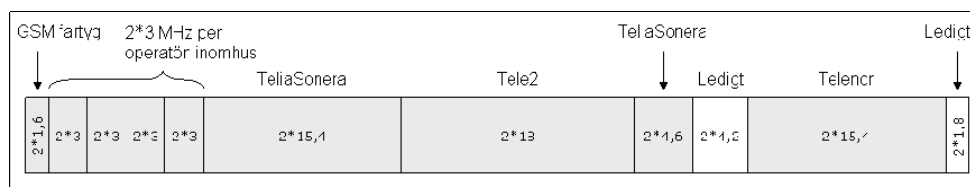
Frekvensbandet 1800 MHz omfattar 1805-1880/1710-1785 MHz, dvs. totalt 2x75 MHz. Frekvensutrymme för landmobil verksamhet innehas av Tele2 AB, Telenor Sverige AB, TeliaSonera Mobile Networks AB och Spring Mobil GSM AB. Av dessa fyra operatörer har Tele2 AB (genom tillståndshavaren Tele2 Sverige AB), TeliaSonera Mobile Networks AB och Telenor Sverige AB också tillgång till 900 MHz-bandet. I detta sammanhang bör också omnämnas samma operatörers tillgång till frekvensutrymme i 2,1 GHz-bandet (för Tele2:s och TeliaSoneras del genom det samägda bolaget Svenska UMTS Licens AB) och i 2,6 GHz-bandet.

Tilldelningen av frekvensutrymme i 1800 MHz-bandet åskådliggörs i bilden nedan. Fyra tillstånd har tilldelats för GSM landmobil verksamhet; tre av dessa samt tillståndsvillkoren (inklusive frekvenstilldelningen) för det fjärde, vilket tillstånd är helt begränsat till inomhusanvändning, löper ut den 31 december

¹ ECC Decision of 1 December 2006 on the designation of the bands 880-915 MHz, 925-960 MHz, 1710-1785 MHz and 1805-1880 MHz for terrestrial IMT-2000/UMTS systems

² Kommissionens beslut av den 16 oktober 2009 om harmonisering av frekvensbanden 900 MHz och 1800 MHz i markbundna system med kapacitet för alleuropeiska tjänster för elektronisk kommunikation i gemenskapen (2009/766/EG)

2010. Samma tillståndstid gäller för de tillstånd som tilldelats för GSM på fartyg.

I samband med ikraftträdande av lagen om elektronisk kommunikation den 25 juli 2003 genomfördes en översyn av de tillstånd som beviljats med stöd av telelagen (1993:597) respektive lagen (1993:599) om radiokommunikation. I samband med översynen sammanfördes tillstånd och dåvarande Vodafone Sverige AB, numera Telenor Sverige AB (Telenor), beviljades den 31 mars 2004 (dnr 04-5328/10) ett nationellt tillstånd att använda radiosändare för GSM i 1800 MHz-bandet till och med den 31 december 2010. Frekvensutrymmet utgörs av 1862,5-1877,9/1767,5-1782,9 MHz för utomhustäckning och 1813,3-1816,3/1718,3-1721,3 MHz för inomhustäckning, dvs. totalt 2x18,4 MHz. Tillståndet innehåller krav på täckning, genom en kombinatorisk täckning med GSM900, längs de vägar i Sverige som den 31 december 1990 klassats som europavägar samt tätorter som vid samma tidpunkt hade mer än 50 000 invånare. Tillståndshavaren ska därutöver tillhandahålla allmänt tillgänglig mobil elektronisk kommunikationstjänst i form av mobil telefonitjänst och göra nya tjänster tillgängliga i hela täckningsområdet inom en tvåårsperiod från lanseringen. Tillståndshavaren ska själv planera och fördela frekvenskanalerna i nätet inom ramen för gällande koordineringsavtal med Finland, Danmark och Norge.

PTS har låtit utreda behovet av spektrum i bandet för fortsatt drift av GSM-nät i 1800 MHz-bandet³. I rapporten återfinns följande beskrivning och analys: GSM 1800 är huvudsakligen utbyggt i storstadsområden. Till skillnad från exempelvis 450 MHz- och 900 MHz-banderna har inte 1800 MHz-bandet några speciella egenskaper som gör det särskilt lämpat för att bygga täckning. Dess vågutbredningsegenskaper skiljer sig inte heller så mycket från frekvensbanden 2,1 GHz och 2,6 GHz. Vilket innebär att 1800 MHz-bandet saknar ”unika” egenskaper i det att frekvensutrymme för att bygga nationella mobila kommunikationsnät lika gott kan tillgodoses i andra frekvensband. Således kan det uteslutas att 1800 MHz-bandet är nödvändigt för att producera specifika tjänster eller att frekvensbandet i fråga skulle vara en förutsättning för någon särskild typ av mobila tjänster. Dessutom finns i dag inga terminaler att tillgå

³Netlight Consulting AB, Behov av spektrum i 1800 MHz-bandet för drift av GSM-nät, september 2009

som enbart använder 1800 MHz-bandet. Det finns i dagsläget inte heller någon tillväxt för tjänster som drivs enbart över 1800 MHz. - Det är således rimligt att anta att 1800 MHz-bandet även fortsättningsvis kommer att användas för att komplettera andra band när det krävs extra kapacitet. - Det totala antalet trafikminuter i GSM-näten minskade för första gången under 2008 varför det är rimligt att anta att GSM-näten har nått sin kulmen. Operatörerna menar dock att en sådan trend ännu inte syns i deras statistik. En annan invändning från operatörerna är att mätresultaten baserats på totaltrafik och inte trafiken under hårt belastade tidsperioder. En annan aspekt är att en stor mängd terminaler saknar stöd för UMTS.

Som en konsekvens av att frekvensutrymmet begränsas måste, enligt den ovan angivna rapporten, cellplaneringen justeras och operatören ersätta kapacitetsförlusten för att "tjänsteupplevelsen" hos abonnenterna ska bli densamma. I rapporten fastslås att en förtätning av antalet basstationer i 1800 MHz-bandet framstår som ett bättre alternativ än andra möjliga åtgärder. - Vid en liten spektrumbegränsning är det endast i storstäderna som åtgärder behöver vidtas. Vid en större begränsning överstiger dock kostnaden för att bygga ut 1800 MHz-bandet kostnaden för att ersätta med UMTS. - Kostnaderna för en spektrumbegränsning består sammanfattningsvis av behovet av utbyggnad och drift av nya basstationer samt terminalsubventionering. Därutöver har tidshorizonten stor roll; ju längre omställningstid desto lättare går situationen att hantera.

Ansökan

Telenor Sverige AB (Telenor) har den 8 juli 2009 ansökt om förnyat tillstånd att använda radiosändare i 1800 MHz-bandet till och med den 31 december 2025 och yrkat att tillståndet förenas med 2x 18,4 MHz för att nationellt tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster samt vidare att tillståndshavaren själv ska planera och fördela frekvenskanalerna i nätet inom ramen för gällande koordineringsavtal med Danmark, Finland och Norge.

Som skäl för ansökan anges i huvudsak följande. Telenor driver ett nationellt GSM-nät som täcker i stort sett hela Sveriges befolkning. - Principen om företräde framför andra sökanden, bör beaktas för förnyat tillstånd i 1800 MHz-bandet liksom i 900 MHz-bandet. - Nätet består av radiosändare som nyttjar både 900 MHz- och 1800 MHz-banden. Därutöver finns en stor mängd företagsspecifika lösningar i 1800 MHz-bandet. Dessa kunder har investerat omfattande belopp för en långsiktig användning. - Egenskaperna i bandet är mycket lämpliga för tallösningar. Det förutspås ingen minskning i trafiken i 1800-nätet. För att upprätthålla verksamheten måste Telenor därför få behålla minst samma mängd spektrum som i dag, dvs. 2x18,4 MHz. Om frekvens-

Kommunikationsmyndigheten PTS

Post- och telestyrelsen

Postadress:
Box 5398
102 49 Stockholm

Besöksadress:
Birger Jarlsgatan 16
www.pts.se

Telefon: 08-678 55 00
Telefax: 08-678 55 05
pts@pts.se

utrymme faller bort ger det en negativ påverkan på kvalitet, kapacitet och täckning för tal- och datajänster; gjorda investeringar går förlorade och övergången till ny teknik i andra frekvensband påverkas; frekvensutrymme i 1800 MHz-bandet är en ”bricka i pusslet” för mobilverksamheten som helhet. Telenor utgår från att GSM1800-nätet kommer att stå som bärare för en stor andel trafik under överskådlig framtid. – En tillståndstid på femton år sammanfaller med den för tillståndet i 900 MHz-bandet och är nödvändig för fortsatt drift av GSM-nät och infrastrukturinvesteringar med hänsyn till framväxande tekniker. Tillståndet bör därför vara teknik- och tjänsteneutralt för att ge innehavaren flexibilitet i tid och rum för att möta efterfrågan på uppgraderade mobila tjänster. Det finns inga tekniska hinder för detta och den begränsning till inomhusanvändning för viss del av frekvensutrymmet kan strykas. Täckningsvillkoren i 1800 MHz-bandet har spelat ut sin roll och bör också upphävas. – Det är viktigt att samtliga operatörer i bandet får sammanhängande spektrum.

Telenor har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rapporten om spektrumbehovet för fortsatt drift av GSM-nät (se ovan under bakgrundsavsnittet) samt yttranden från Hi3G Access AB och AINMT Sverige AB och därvid bland annat påtalat vikten av att PTS gör tillgången till spektrum förutsägbar. – För det fall en auktion på ledigt frekvensutrymme i 1800 MHz-bandet genomförs hösten 2010 måste nuvarande 1800-licenser förlängas i två år. – Det är slutanvändarna som måste skyddas. – För Telenor framstår 1800 MHz-bandet som ett rent GSM-band och det är viktigt att kunna flytta trafik till 1800-bandet för att ge plats för teknikutveckling i 900 MHz-bandet.

Samråd

PTS har under perioden den 8 december 2009 till och med den 19 januari 2010 inhämtat synpunkter på förslaget till detta beslut från sökanden och andra som kan ha intresse i saken. En sammanställning av remissvaren har publicerats på PTS website.

Skäl

Enligt 3 kap. 6 § första stycket lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation - LEK - skall tillstånd att använda radiosändare beviljas, om

1. det kan antas att radiosändaren kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,
2. radiosändaren, tillsammans med avsedd radiomottagare, är så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i en miljö som den är avsedd för,
3. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,

Kommunikationsmyndigheten PTS

Post- och telestyrelsen

Postadress:
Box 5398
102 49 Stockholm

Besöksadress:
Birger Jarlsgatan 16
www.pts.se

Telefon: 08-678 55 00
Telefax: 08-678 55 05
pts@pts.se

4. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,
5. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,
6. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §, och
7. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skäligen anledning att anta att radiosändaren kommer att användas i strid med tillståndsvillkoren.

Enligt 3 kap. 7 § LEK får antalet tillstånd som beviljas inom ett frekvensutrymme begränsas, om det är nödvändigt för att garantera en effektiv användning av radiofrekvenser.

Enligt 3 kap. 8 § första stycket LEK ska, när det uppkommer fråga om att meddela tillstånd att använda radiosändare för nya eller väsentligt ändrade radioanvändningar och det kan antas att det frekvensutrymme som kan avsättas för verksamheten inte är tillräckligt för att ge tillstånd åt alla som vill och skulle kunna bedriva sådan verksamhet, prövning ske efter allmän inbjudan till ansökan, om inte särskilda skäl föranleder annat. Detsamma gäller när det frekvensutrymme som avsatts för en viss radioanvändning utökas eller på annat sätt medger att ytterligare tillstånd meddelas. [...] Prövning enligt första stycket ska ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbudsförfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet ska vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden.

Enligt 3 kap. 11 § får tillstånd att använda radiosändare förenas med villkor om

1. det frekvensutrymme som tillståndet avser,
2. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser,
3. täckning och utbyggnad inom landet,
4. antennens och i övrigt radiosändarens beskaffenhet,
5. det geografiska område inom vilket en mobil radiosändare får användas,
6. var antennen till en fast radiosändare ska vara belägen,
7. kompetenskrav för den som ska handha radioanläggningen,
8. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan,
9. sådant som i enlighet med beslut om harmoniserad användning av radiofrekvenser ska uppställas som villkor när den som ska tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,
10. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,
11. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §, samt
12. annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.

Kommunikationsmyndigheten PTS

Post- och telestyrelsen

Postadress:
Box 5398
102 49 Stockholm

Besöksadress:
Birger Jarlsgatan 16
www.pts.se

Telefon: 08-678 55 00
Telefax: 08-678 55 05
pts@pts.se

Enligt 3 kap. 12 § LEK ska tillstånd beviljas för en bestämd tid. Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden. – När giltighetstiden för tillstånd och tillståndsvillkor bestäms ska särskilt beaktas framtida förändringar i radioanvändningen, den tid som sändaren är avsedd att användas, den tekniska utveckling som kan väntas, den tid som krävs för att uppnå ett rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen, och sådant tillstånd som enligt 6 § andra stycket utgör förutsättning för tillstånd att använda radiosändare.

PTS gör följande bedömning.

Prövningen av ansökan omfattar flera steg. Den inledande prövningen gäller frågan om Telenors *rätt till förlängning* per se, dvs. ett förnyat tillstånd som ger företrädesrätt till fortsatt användning i bandet. Om en sådan rätt bedöms föreligga, avgörs vilka *villkor* som ska förenas med tillståndet för att säkerställa en effektiv frekvensanvändning, såsom frekvensutrymme och tekniska krav. Slutligen ska *tillståndstiden* bestämmas.

1. Förlängning av tillstånd

I LEK anges inte uttryckligen vad som ska gälla när giltighetstiden för ett tillstånd att använda radiosändare upphör. Det finns alltså ingen lagreglerad rätt till förlängning, eller rätt till automatisk förlängning, av ett radiotillstånd vid tillståndstidens utgång. I lagmotiven⁴ återfinns emellertid uttalanden om att presumtionen bör vara att ett nytt tillstånd meddelas i samband med att tillståndstiden löper ut - eventuellt på andra villkor om det är nödvändigt med hänsyn till intresset av en effektiv frekvensanvändning. I en förlängningssituation bör den hittillsvarande tillståndshavarens intresse beaktas i den utsträckning effektivitetsaspekter inte kan anses hindrande; i förarbetena uttryckt på så sätt att innehavaren torde kunna påräkna företräde till fortsatt tillstånd framför andra sökande.

De allmänt tillgängliga GSM-näten i 900 MHz- och 1800 MHz-banden har mycket stor betydelse för hela samhällslivet. Framväxten av nationell tillgänglighet till telefoni- och datatjänster i Sverige har främjats av att bägge banden integrerats för GSM-verksamhet. PTS har den 13 mars 2009 (dnr 08-12019) förlängt Telenors och övriga GSM-operatörers tillstånd i 900 MHz-bandet till utgången av 2025. Vid bedömningen av om ett tillstånd ska förlängas görs, enligt myndighetens praxis, en avvägning mellan olika intressen där presumtionen innebär att det måste finnas en tydlig övervikt *mot* en förlängning för att den ska brytas. Vikten av kontinuitet i utbudet av telefoni- och datatjänster, talar enligt PTS för att Telenors tillstånd även i 1800 MHz-bandet ska förlängas. Ansökan om förnyat tillstånd ska därför bifallas.

⁴ Prop. 1992/93:200, s. 219 ff. jämfört prop. 2002/03:110, s. 151 f.

Följden av att det föreligger en rätt till fortsatt tillstånd och därmed en företrädesrätt till utrymme i frekvensbandet blir att bestämmelserna om tilldelning genom urval enligt bestämmelserna i 3 kap. 7-8 §§ LEK helt eller delvis sätts ur spel.

2. Tillståndsvillkor

a. Frekvenstilldelning

Telenor har ansökt om att få behålla nuvarande tilldelning, dvs. 2x18,4 MHz. Med hänvisning till vad som framförts ovan, innebär dock inte presumtionen om förlängning att tillståndshavaren har en självklar rätt att behålla varken frekvenstilldelning eller placering i bandet.⁵

Frekvensspektrum tillhör staten och är en ändlig resurs. Grunderna för att ge tillstånd och tilldela frekvenser angavs redan i lagen (1993) om radio-kommunikation (LRK), nämligen att upprätthålla ordning i etern för att så många som möjligt ska få tillgång till radiofrekvenser och för att användningen ska ske på ett effektivt sätt⁶. I en tid av ökande efterfrågan på frekvensutrymme ställs således allt större krav på PTS att säkerställa en ändamålsenlig frekvensförvaltning och att hushålla med resurserna.

I Ramdirektivet (2002/21/EG)⁷ återfinns allmänna mål och regleringsprinciper för medlemsstaternas förvaltning av radiofrekvenser och skyldigheten att säkerställa en effektiv förvaltning med hänsynstaganden till konsumentintresset och risken för snedvridning av konkurrensen samt för att främja innovation och effektiva investeringar i infrastrukturen. Vid varje begäran om att få befintliga radiotillstånd förnyade måste därför PTS noggrant överväga vilka frekvenstilldelningar som kan anses befogade.

Som en följd av den internationella utvecklingen är det rimligt att anta att GSM-trafiken kan komma att avta till förmån för nyare tekniker såsom 3G/UMTS (Universal Mobile Telecommunication System). I den nyligen antagna ändringen av GSM-direktivet (2009/114/EG)⁸ avseende 900 MHz-bandet och EG-kommissionens beslut (2009/766/EG)⁹ om tekniska implementerings-

⁵ Jfr Länsrättens i Stockholms län dom den 17 mars 2004, mål nr 14740-03

⁶ Jfr prop. 2002/03:110, s. 134

⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv)

⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/114/EG av den 16 september 2009 om ändring av rådets direktiv 87/372/EEG om vilka frekvensband som skall reserveras för det samordnade införandet av allmänt tillgänglig, alleuropeisk, cellulär, digital, landbaserad mobilkommunikation inom gemenskapen)

⁹ Kommissionens beslut av den 16 oktober 2009 om harmonisering av frekvensbanden 900 MHz och 1800 MHz i markbundna system med kapacitet för alleuropeiska tjänster för elektronisk kommunikation i gemenskapen (2009/766/EG)

Kommunikationsmyndigheten PTS

Post- och telestyrelsen

Postadress:
Box 5398
102 49 Stockholm

Besöksadress:
Birger Jarlsgatan 16
www.pts.se

Telefon: 08-678 55 00
Telefax: 08-678 55 05
pts@pts.se

åtgärder ska således 900 MHz- och 1800 MHz-banderna göras tillgängliga för GSM och UMTS samt för andra landbaserade system som kan samexistera med GSM och UMTS. Det är således sannolikt fråga om ett trendbrott på medellång sikt¹⁰. Myndigheten har mot denna bakgrund, förutom att beakta tillståndshavarnas behov av frekvensutrymme och konsumenternas intresse av kontinuitet i tjänsteutbudet, också ett ansvar att undersöka hur rättigheterna ska tilldelas för att inte snedvrider konkurrensen på den berörda mobilmarknaden.

I jämförelse med frekvensbandet 900 MHz framträder en markant skillnad - 1800 MHz-bandet saknar 900 MHz-bandets unika egenskaper för att bygga nationella mobila kommunikationsnät. Det lägre frekvensbandet ger en längre räckvidd medan det högre erbjuder större kapacitet. Som framgår av uppgifter i ärendet står inte heller i utsikt någon tillväxt för tjänster som drivs enbart över 1800 MHz-bandet. Det får i stället antas att bandet under överskådlig tid kommer att vara ett frekvensband som primärt används för att komplettera andra band där utvecklingspotentialen är större, och där operatören i fråga behöver kapacitetsstöd. Med hänsyn till kravet på en effektiv frekvensanvändning är det därför mot denna bakgrund, och Telenors egen beskrivning av situationen i bandet, rimligt att frekvenstilldelningen begränsas till vad som behövs för att vidmakthålla utbudet av GSM-tjänster.

PTS bedömning är att Telenor ska tilldelas 2x10 MHz. En tilldelning i denna storleksordning bedöms som tillräcklig för att driva Telenors nät vidare och bör i förlängningen leda till ytterligare förbättringar av frekvensutnyttjandet. En minskad frekvenstilldelning kan dock innebära att vissa åtgärder behöver vidtas för att vidmakthålla utbudet av GSM-tjänster. Sådana åtgärder kan omfatta omplanering av nätet och utnyttjande av bolagets sammanlagda frekvensinnehav och avtalsreglerade åtkomst till frekvensutrymme. För att underlätta övergången till mindre spektrum mängd får Telenor under en övergångsperiod, till och med utgången av 2012, behålla befintlig frekvensmängd.

Även Tele2 AB och TeliaSonera Mobile Networks AB får vidkännas motsvarande neddragning av frekvensutrymme. Med hänsyn till intresset av att säkerställa konkurrens på lika villkor bör något annat än en tilldelning lika för lika inte komma i fråga. Variationer i aktuella trafikvolym och marknadsandelar hos tillståndshavarna är mot denna bakgrund av underordnad vikt. PTS har gjort bedömningen att ärendet är tillräckligt utrett för att fastställa omfattningen av en rimlig frekvenstilldelning och har inte sett något behov av ytterligare underlag såsom trafikmätningar eller motsvarande undersökningar.

¹⁰ Jfr Svensk telemarknad första halvåret 2009, PTS-ER-2009:29

Det är konstaterat att efterfrågan på frekvensutrymme vida överstiger tillgången på frekvenser i 1800 MHz-bandet¹¹. Den aktuella situationen - efter tilldelning av frekvensutrymme till befintliga tillståndshavare i bandet - ger således PTS en möjlighet att bevilja rättigheter i ledigt utrymme på ett konkurrensneutralt sätt. För att garantera en effektiv frekvensanvändning avser myndigheten därför att fördela detta spektrum genom att begränsa antalet tillstånd och utfärda allmän inbjudan till ansökan. Avsikten är att Telenor liksom övriga GSM-operatörer och andra intressenter på marknaden ska ges möjlighet att delta i förfarandet. Telenor kommer därutöver att, inom ramen för ett sådant förfarande, ges möjlighet att påverka placeringen av det spektrum som tilldelats genom detta beslut.

b. Teknik och tjänster

Enligt EU-beslut (2009/766/EG) ska 1800 MHz-bandet göras tillgängligt för GSM och UMTS samt andra terrestra system i den mån dessa kan samexistera med GSM och UMTS. I dagsläget är UMTS den enda tekniska specifikation där de tekniska villkoren fastlagts för samexistens med GSM. Tillståndet ska därför förenas med villkor som står i överensstämmelse med det angivna beslutet.

Med hänsyn till det tekniska utvecklingsarbete som pågår till exempel inom Conférence Européenne des Administrations des Poste et des Télécommunications (CEPT), kan de tekniska villkoren komma att ändras.

c. Övrigt

I samband med remissen av förslaget till detta beslut har framkommit att Försvarets radioanstalt (FRA) har behov av skydd för myndighetens verksamhet vid anläggningar för signalspaning. Av 3 kap. 6 § första stycket 6 LEK, framgår att FRA har en prioriterad ställning. För att förhindra att verksamheten enligt detta tillstånd inkräktar på FRA:s behov av tillgång till 1800 MHz-bandet för signalspaning ska tillståndet förenas med krav på koordinering med och samtycke från FRA vid förändringar i radionätet på platser inom ett begränsat antal kommuner i landet. Syftet är att i rimlig omfattning säkerställa att FRA får en möjlighet att påverka civil etablering i bandet för att förhindra störningar, inte att generellt förhindra utbyggnad av tillståndshavarens radioinfrastruktur på de aktuella platserna.

Enligt beslut inom CEPT har radioanvändningen för GSM-system på fartyg på territorialhavet harmoniserats inom Europa¹². Användningen av GSM-system

¹¹ Jfr efterfrågat frekvensutrymme i dnr 09-6991, 09-6596, 09-8926, 09-9586, 09-9537, 09-10246, 09-10172, 09-9537 och 09-11138

¹² ECC Decision of 31 October 2008 on the harmonised use of GSM system on board vessels in the frequency bands 880-915/925-960 MHz and 1710-1785/1805-1880 MHz (ECC/DEC/(08)08)

på fartyg förväntas inom kort blir föremål även för bindande reglering inom Europeiska unionen. De tekniska villkoren för sådan verksamhet har utformats så att marknäten ska vara skyddade för skadlig störning. GSM-system på fartyg på territorialhavet får således endast bedrivas på *non-interference-basis*. Under antaganden att det internationella regelverket kommer att införlivas i Sverige, ska tillståndet förenas med villkor om att tillståndshavaren måste acceptera sådan verksamhet på svenskt territorialhav, under förutsättning således att de terrestra näten inte blir störda.

PTS ser inget behov av att förena tillståndet med krav på visst slags tjänstetillhandahållande eller viss yttäckning.

3. Tillståndstid och förlängning

Av uppgifter i ärendet framgår att tidshorizonten för att ställa om radionäten till en mindre frekvensmängd har stor praktisk och kostnadsmissig betydelse. Telenors nu gällande tillstånd bör därför förlängas på två år för att underlätta en sådan eventuell omställning. Kravet på inomhusanvändning på frekvenserna 1813,3-1816,3/1718,3-1721,3 MHz bör dock strykas, eftersom ändamålet med begränsningen – att skydda annan radioanvändare – har förfallit. Även kravet på att nationellt tillhandahålla nylanserade tjänster inom två år bör kunna strykas; villkoret har varit svårt att följa upp och har inte haft någon egentlig praktisk betydelse

I samband med att lediga frekvenser blir föremål för fördelning kan nya aktörer komma att introduceras i frekvensbandet. Ett beslut att senarelägga verkställigheten främjar därutöver likabehandlingen av såväl innevarande som nya aktörer. Det förnyade tillståndet ska således gälla från och med den 1 januari 2013.

För att ge tillståndshavaren godtagbar investeringstrygghet ska tillståndstiden bestämmas till femton år, dvs. till utgången av 2027.

4. Sammanfattning

GSM-näten är väl etablerade och har en landsomfattande infrastruktur. De är viktiga för Sverige och erbjuder svenska konsumenter och besökare i vårt land ett rikt utbud av kvalitativa mobila radiotjänster. Användningen av frekvensbandet 1800 MHz är integrerad med frekvensbandet 900 MHz, och tillgodoser behovet av kapacitetsstöd för verksamheten. Användningen uppfyller det lagenliga kravet på effektiv frekvensanvändning och övriga prövningsgrunder i 3 kap. 6 § LEK. Telenor ska därför beviljas förnyat tillstånd i 1800 MHz-bandet. För att främja en effektiv frekvensanvändning ska tilldelningen begränsas till 2x10 MHz. De tekniska kraven fastställs i enlighet med bindande EG-reglering.

Kommunikationsmyndigheten PTS

Post- och telestyrelsen

Postadress:
Box 5398
102 49 Stockholm

Besöksadress:
Birger Jarlsgatan 16
www.pts.se

Telefon: 08-678 55 00
Telefax: 08-678 55 05
pts@pts.se

Det nya tillståndet ska gälla från och med den 1 januari 2013 till utgången av 2027. Det befintliga tillståndet förlängs därför till utgången av 2012. Denna lösning bör underlätta en eventuell omställning av verksamheten.

För att förhindra en snedvridning av konkurrensen och för att främja innovation och effektiva investeringar i infrastrukturen finner PTS det motiverat att fördela ledigt frekvensutrymme i bandet genom ett urvals-förfarande efter allmän inbjudan till ansökan. Förfarandet kommer att stå öppet för Telenor liksom för övriga GSM-operatörer och andra intressenter.

Avgörandet får anses innefatta en proportionerlig avvägning mellan olika intressen för att säkerställa en effektiv frekvensförvaltning; den hittillsvarande tillståndshavarens intresse av fortsatt nyttjande, konsumentintresset av fortsatt utbud av GSM-tjänster och intresset av en fungerande konkurrens.

Avgörandet innebär att Telenors ansökan om förnyat tillstånd beviljas, med tjänste- och teknikneutrala villkor så långt bindande EG-reglering medger. Telenors begäran om tilldelning med 2x25 MHz beviljas dock endast till del, med 2x10 MHz.

Underrättelse om överklagande

Beslutet kan överklagas hos Länsrätten i Stockholms län, se [bilaga 2](#).

Jonas Wessel
enhetschef

Underrättelse om överklagande

Om ni vill överklaga detta beslut ska ni skriva till Länsrätten i Stockholms län. Brevet ska dock sändas till Post- och telestyrelsen, Box 5398, 102 49 Stockholm.

Tala om i brevet vilket beslut ni överklagar genom att ange beslutets nummer. Tala också om vilken ändring av beslutet ni vill ha. Brevet ska skrivas under.

PTS måste ha fått ert överklagande inom tre veckor från den dag ni fått del av beslutet. Annars kan överklagandet inte prövas.

PTS sänder överklagandet vidare till länsrätten för prövning om PTS inte själv ändrar beslutet på det sätt ni begärt.

Om något är oklart kan ni vända er till PTS.

Kommunikationsmyndigheten PTS

Post- och telestyrelsen

Postadress:
Box 5398
102 49 Stockholm

Besöksadress:
Birger Jarlsgatan 16
www.pts.se

Telefon: 08-678 55 00
Telefax: 08-678 55 05
pts@pts.se